

WYKORZYSTANIE METODY WYSTUKIWANIA SYLAB W PRACY Z MŁODZIEŻĄ

Wśród logopedów panuje przekonanie, że terapia jąkania nie należy do łatwych zadań. Kto oglądał nagrodzony czterema Oscarami film T.Hoopera „Jak zostać królem” pewnie się z tym zgodzi. Nie bez znaczenia jest fakt, że etiologia tego zaburzenia nie jest jeszcze do końca wyjaśniona (teorie organiczne, psychologiczne, fizjologiczne, biocybernetyczne), badania trwają, a samo jąkanie jest różnie definiowane przez badaczy. Jąkaniem najczęściej określa się powtarzanie, przeciąganie części wypowiedzi (syłab, głosek), lub/i występowanie bloków (zacinania się). Często w wypowiedziach osoby jąkającej się pojawiają się też dodatkowe dźwięki, słowa, które pomagają rozpocząć wypowiedź, lub przejść płynnie do dalszej jego części. Nierzadko niepłynności mowy towarzyszą skurcze w obrębie twarzy, ciała tzw. współruchy i napięcia mięśniowe w postaci silnych skurczy mięśni twarzy, szyi i klatki piersiowej. Mimo wyżej wspomnianych trudności ze zdefiniowaniem samego jąkania i jego patomechanizmu na przestrzeni wielu lat podejmowane są próby radzenia sobie z samą niepłynnością mowy i towarzyszącymi jej problemami. W terapii osób jąkających się stosowane są różne metody nakierowane na upłynnianie mowy (np. echokorekcja, rytmizacja mówienia, terapia oddechowa, powolne, przedłużone mówienie itp.). W naszej poradni w pracy z dziećmi i młodzieżą stosujemy metodę wystukiwania sylab opracowaną przez dr Krzysztofa Szamburskiego. Metoda ta (opisana dokładnie w poprzednim artykule) pozwala na poprawę kontroli płynności mowy przy zachowaniu cech prozodycznych wypowiedzi. Cykl zajęć adresowany do młodzieży zmagającej się z problemem jąkania trwa od października do końca roku szkolnego. Zajęcia mają charakter grupowy, co w tym przypadku ma dodatkowy walor (wyzwanie związane z mówieniem na forum grupy, a z drugiej strony uzyskiwanie wsparcia poprzez kontakt z osobami mającymi podobne problemy). Zajęcia grupowe poprzedzone są indywidualnymi konsultacjami, w których uczestniczą uczniowie razem ze swoimi rodzicami (diagnoza niepłynności mowy, przedstawienie formuły zajęć i zasad uczestnictwa w nich). Rolą rodziców jest też oczywiście wspieranie swoich dzieci w toku terapii i stosowanie ustalonych z terapeutą zasad postępowania. W czasie trwania spotkań grupowych w miarę potrzeb i możliwości czasowych ustalane są też konsultacje indywidualne, gdzie uczestnicy zajęć mają sposobność dokonania oceny dotychczasowych oddziaływań terapeutycznych i omówienia bieżących potrzeb. Pracę nad upłynnianiem mowy z wykorzystaniem wystukiwania sylab rozpoczynamy od wprowadzenia do metody. Począwszy od utrwalania ciągu samogłosek będących w ustalonej kolejności (a, o, e, i, u, y) przechodzimy do ciągów sylab tworzonych na bazie tych samogłosek, łączenia sylab oraz ciągów wyrazów (np. dni tygodnia, nazwy miesięcy). Wszystkie te ćwiczenia odbywają się przy zastosowaniu wcześniej opanowanych wskazówek dotyczących odpowiedniej postawy ciała (minimalizowanie napięć), toru oddechowego i delikatnego startu mowy. Ważnym elementem jest też głośne czytanie (stopniując trudność materiału tekstowego). W miarę doskonalenia i automatyzowania metody przechodzimy do stosowania jej w rozmowach, dyskusjach, odgrywanych scenkach, wystąpieniach przed grupą itp. Niezwykle ważnym, a nawet kluczowym elementem jest stosowanie metody poza zajęciami, gdyż tylko w ten sposób unikniemy „efektu gabinetowego” kiedy to młody człowiek w oswojonej, bezpiecznej sytuacji zajęć radzi sobie dobrze, natomiast w sytuacjach życiowych, kiedy poziom stresu może być zdecydowanie wyższy- komunikowanie się nadal jest problematyczne. Dlatego zadawane są na zajęciach także zadania, które mają na celu stosowanie metody wystukiwania sylab w jak największej ilości sytuacji komunikowania się. Stąd też moja częsta na poły żartobliwa odpowiedź na pytanie rodziców: „jak moje dziecko radzi sobie na zajęciach?” – „a jak radzi sobie poza nimi?”. Bo to zwykle ciekawsza i cenniejsza dla terapii informacja.